

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	13
Εισαγωγή	15
Ευχαριστίες	17

ΜΕΡΟΣ Ι

ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η Ανάπτυξη του Παιδιού και του Εφήβου

Εισαγωγή	21
Βρεφική και Νηπιακή Ηλικία	22
Παιδική ηλικία	24
Εφηβική Ηλικία	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Οι Θεωρίες της Ανάπτυξης

Εισαγωγή	27
Ψυχαναλυτικές Θεωρίες	27
<i>Sigmund Freud: Τοπογραφική και Δομική Θεωρία</i>	28
<i>Anna Freud: Το Εγώ και οι Μηχανισμοί Άμυνας</i>	29
<i>John Bowlby: Η Θεωρία του Δεσμού (Attachment)</i>	31
<i>Eric Erikson: Η Θεωρία της Ψυχοκοινωνικής Ανάπτυξης</i>	33
<i>D.W. Winnicott: Ωρίμανση και Διευκολυντικό Περιβάλλον</i>	35
<i>Melanie Klein: Η Ψυχανάλυση των Παιδιών</i>	35
<i>Margaret Mahler: Φάσεις της Ψυχοσυναισθηματικής Ανάπτυξης</i>	36
Θεωρίες της Μάθησης	36
Θεωρίες της Γνωστικής Ανάπτυξης	38
Θεωρίες της Κοινωνικής Ανάπτυξης	40
Η Ανάπτυξη της Ηθικής Συνείδησης	43
Η Εξέλιξη της Οικογένειας	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η Ανάπτυξη του λόγου

Εισαγωγή	49
<i>Οι Τομείς του Λόγου</i>	50
<i>Οι Πρώιμες Επικοινωνιακές Αντιδράσεις και η Ανάπτυξη της Κατανόησης</i>	50
<i>Το Πρώιμο Ψέλλισμα - Η Σημασία της Μη-Δεκτικής Επικοινωνίας</i>	51
<i>Οι Πρώτες Λέξεις και οι Φράσεις Δυο Λέξεων</i>	52
<i>Γενετικές και Περιβαλλοντικές Επιδράσεις στην Εξέλιξη του Λόγου</i>	54
<i>Γνωστική Ανάπτυξη και Λόγος</i>	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Το Παιχνίδι

Εισαγωγή	57
<i>Τα Χαρακτηριστικά του Παιχνιδιού</i>	58
<i>Αναπτυξιακή Προσέγγιση του Παιχνιδιού</i>	59
<i>Παιχνίδι και Γνωστικές Λειτουργίες</i>	63
<i>Παιχνίδι και Κοινωνικότητα</i>	63
<i>Παιχνίδι, Λόγος και Ακαδημαϊκές Δεξιότητες</i>	64
<i>Παιχνίδι και Συναισθηματική Ανάπτυξη</i>	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Το Παιδικό Σχέδιο και η Ζωγραφική

Εισαγωγή	67
<i>Επιστημονικές Τάσεις</i>	67
<i>Αναπτυξιακή Προσέγγιση του Σχεδίου και της Ζωγραφικής</i>	69
<i>Το Συναισθηματικό Περιεχόμενο του Σχεδίου και της Ζωγραφικής των Παιδιών</i>	77

ΜΕΡΟΣ II

ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Αιτιολογική Προσέγγιση των Ψυχικών Διαταραχών

Η Έννοια του Προβλήματος Ψυχικής Υγείας	83
Αιτιολογικοί Παράγοντες των Ψυχικών Διαταραχών της Παιδικής και Εφηβικής Ηλικίας	85
<i>Βιολογικοί-Οργανικοί Παράγοντες</i>	85
<i>Σωματικές Νόσοι και Τραύματα</i>	86
<i>Ιδιοσυγκρασιακοί Παράγοντες</i>	87
<i>Περιβαλλοντικοί Παράγοντες</i>	89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Επιδημιολογία

Η Επιδημιολογία των Ψυχικών Διαταραχών της Παιδικής και Εφηβικής Ηλικίας	91
Η Αναπτυξιακή Πορεία της Ψυχοπαθολογίας	93
Η Ταξινόμηση στην Ψυχιατρική Παιδιών και Εφήβων	96

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Αναπτυξιακές και Ψυχικές Διαταραχές της Παιδικής και Εφηβικής Ηλικίας

Νοητική Υστέρηση	99
<i>Ελαφριά Νοητική Υστέρηση</i>	100
<i>Μέτρια Νοητική Υστέρηση</i>	101
<i>Βαριά Νοητική Υστέρηση</i>	101
<i>Βαθιά Νοητική Υστέρηση</i>	102
Διαταραχές Μάθησης	107
<i>Διαταραχή Ανάγνωσης</i>	109
<i>Διαταραχή Γραπτής Έκφρασης</i>	110
<i>Διαταραχή Μαθηματικών</i>	110
<i>Σύνδρομο μη Δεκτικών Δυσκολιών Μάθησης</i>	111
<i>Σύνδρομο Διαταραχής Προσοχής και Κινητικής Αντίληψης</i>	112
Αναπτυξιακή Διαταραχή Συντονισμού των Κινήσεων	114
Διαταραχές Επικοινωνίας και Λόγου	116
<i>Αναπτυξιακή Διαταραχή Λόγου Εκφραστικού Τύπου</i>	117
<i>Μικτή Διαταραχή, Αντιληπτικού και Εκφραστικού Τύπου</i>	117
<i>Φωνολογική Διαταραχή</i>	118
<i>Σύνδρομο Landau-Kleffner</i>	121
<i>Τραυλισμός</i>	122
<i>Επιλεκτική Βωβότητα</i>	122
Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές	123
<i>Αντιστική Διαταραχή</i>	124
<i>Σύνδρομο Asperger</i>	137
<i>Σύνδρομο Rett</i>	141
<i>Αποδιοργανωτική Διαταραχή της Παιδικής Ηλικίας</i>	141
<i>Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή ΜΠΑ</i>	141
Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα	142
Διαταραχή Διαγωγής και Εναντιωτική-Προκλητική Διαταραχή	148
Διαταραχές Διατροφής της Βρεφικής και Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας ...	155
<i>Άρνηση Τροφής</i>	157

<i>Επιλεκτική Πρόσληψη Τροφής</i>	157
<i>Σύνδρομο Διάχυτης Άρνησης</i>	159
<i>Πίκα (Pica)</i>	159
<i>Μηρυκαστική Διαταραχή</i>	160
Διαταραχές Ύπνου	160
<i>Αϋπνία</i>	163
<i>Υπνηλία κατά την ημέρα</i>	163
<i>Ναρκοληψία</i>	164
<i>Σύνδρομο Kleine-Levin</i>	164
<i>Ενύπνιος Τρόμος</i>	164
<i>Υπνοβασία</i>	165
<i>Εφιάλτες</i>	165
Διαταραχές Τιγ	166
<i>Παροδική Διαταραχή Τιγ</i>	168
<i>Χρόνια Διαταραχή Κινητικών και Φωνητικών Τιγ</i>	168
<i>Σύνδρομο Gille de La Tourette</i>	168
Εγκόπριση και Ενούρηση	171
<i>Εγκόπριση</i>	172
<i>Ενούρηση</i>	175
Διαταραχές Προσκόλλησης της Βρεφικής και της Παιδικής Ηλικίας	178
Σχιζοφρένεια στην Παιδική και Εφηβική Ηλικία	180
Κατάθλιψη στην Παιδική και Εφηβική Ηλικία	190
Διπολική Διαταραχή στα Παιδιά και στους Εφήβους	195
Αγχώδεις και Φοβικές Διαταραχές	205
<i>Φοβική Διαταραχή</i>	207
<i>Σχολική Άρνηση</i>	208
<i>Γενικευμένη Αγχώδης Διαταραχή</i>	209
<i>Κοινωνική Φοβία</i>	209
<i>Διαταραχή Πανικού</i>	210
<i>Ψυχαναγκαστική – Καταναγκαστική Διαταραχή</i>	211
<i>Διαταραχή Μετατραυματικού Στρες</i>	215
Σωματόμορφες Διαταραχές	220
<i>Διαταραχή Μετατροπής</i>	222
<i>Σωματοποιητική Διαταραχή</i>	223
<i>Δυσμορφοβική Διαταραχή</i>	224
<i>Υποχονδρίαση</i>	225
<i>Σύνδρομο Πόνου</i>	225

Υποτροπιάζον Κοιλιακό Άλγος μη Οργανικής Αιτιολογίας	226
Διαταραχή Ταυτότητας Φύλου	228
Διαταραχές Πρόσληψης Τροφής	231
<i>Νευρογενής Ανορεξία</i>	231
<i>Νευρογενής Βουλμία</i>	236
Διαταραχές Προσαρμογής	238
Διαταραχές Προσωπικότητας	242
<i>Μετ αιχμαϊκή Διαταραχή Προσωπικότητας</i>	243
<i>Σχιζότυπη Διαταραχή Προσωπικότητας</i>	244
<i>Σχιζοειδής Διαταραχή Προσωπικότητας</i>	244
Διαταραχές Λόγω Χρήσης Ουσιών	245

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

Ο ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: Κλινική Αξιολόγηση

Εισαγωγή	253
<i>Ψυχιατρική Εξέταση των Παιδιών και των Εφήβων</i>	254
<i>Δοκιμασίες Νοημοσύνης</i>	257
<i>Διεπιστημονική Συνεργασία στην Ψυχιατρική Παιδιών και Εφήβων</i>	261

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: Θεραπευτικές Προσεγγίσεις στην Ψυχιατρική Παιδιών και Εφήβων

Εισαγωγή	265
Συμβουλευτική και Συνεργασία Γονέων και Επαγγελματιών	
Ψυχικής Υγείας	268
Ατομική Ψυχοδυναμική Ψυχοθεραπεία	274
Συμπεριφορικές Θεραπείες	277
Γνωστική-Συμπεριφορική Θεραπεία	280
Οικογενειακή Ψυχοθεραπεία	284
Ομαδική Ψυχοθεραπεία	290
Προγράμματα Εκπαίδευσης Γονέων	292
Η Προσέγγιση των Μαθητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες	295
Η Αντιμετώπιση των Διαταραχών Λόγου	299
Η Αντιμετώπιση των Διαταραχών Μάθησης	301
Φαρμακευτική Θεραπεία	303

Η Ενδονοσοκομειακή Θεραπεία στην Ψυχιατρική Παιδιών και Εφήβων	312
Η Πρόληψη στην Ψυχιατρική Παιδιών και Εφήβων	315
Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας στην Ψυχιατρική Παιδιών και Εφήβων	318
Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας για Παιδιά και Εφήβους	320

ΜΕΡΟΣ IV

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ

Κακοποίηση και Παραμέληση	327
Αυτοκτονία και Απόπειρα Αυτοκτονίας	332
Η Παραβατική Συμπεριφορά των Εφήβων	338
Το Πένθος κατά την Παιδική Ηλικία	343
Οι Επιπτώσεις της Ψυχοπαθολογίας των Γονέων στα Παιδιά	348
Οι Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις των Σωματικών Νόσων	354
Οι Επιπτώσεις του Διαζυγίου στα Παιδιά	357
Οι Επιπτώσεις του Πολέμου στα Παιδιά	360
Οι Επιπτώσεις των Φυσικών Καταστροφών στα Παιδιά	366
Οι Ψυχολογικές Επιπτώσεις των Μέσων Ενημέρωσης	369
Βιβλιογραφία	373
Ευρετήριο	447